

**Duurzaam
Den Haag >>**

JAARSTUKKEN

**Duurzaam Den Haag
2017**

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

Jaarverslag

1	Bestuursverslag	1
2	Algemene toelichting	8
3	Bestemming resultaat	11

Jaarrekening

1	Balans per 31 december 2017	12
2	Staat van baten en lasten over het boekjaar 2017	13
3	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	14
4	Toelichting op de balans per 31 december 2017	16
5	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2017	19
6	Staat van baten en lasten uitgesplitst naar activiteiten	23

Overige gegevens

1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	24
---	---	----

Jaarverslag

Bestuursverslag 2017

1. Algemeen

1.1 Statuten

Stichting Duurzaam Den Haag is statutair gevestigd in Den Haag. De stichting heeft als doel het initiëren, het stimuleren en het versterken van de duurzame ontwikkeling van de stad Den Haag, in lijn met de doelstellingen van de gemeente Den Haag, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Zij tracht dit doel te bereiken door onder meer:

- a) het begeleiden en coördineren van projecten;
- b) het helpen en adviseren van burgers en ondernemers, die wensen bij te dragen aan het doel van de stichting;
- c) op te treden als intermediair tussen overheid en bedrijven;
- d) te fungeren als kennisbank;
- e) het op eigen initiatief organiseren van activiteiten en projecten in het kader van de doelstelling.

Duurzaam Den Haag is een stichting zonder winstoogmerk; al haar activiteiten zijn erop gericht om de doelstelling te verwezenlijken of te bevorderen.

1.2 Formele organisatie

Stichting Duurzaam Den Haag is gevestigd in het Nutshuis aan de Riviervismarkt 5 in Den Haag.

Duurzaam Den Haag kent een Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder.

De Raad van Toezicht bestaat in 2017 uit:

- Jan Schinkelshoek (voorzitter, namens gemeente Den Haag),
- René Dekeling
- Leo Freriks
- Willem Krzeszewski
- Akbal Mohamed

De Raad van Toezicht houdt ook toezicht op het Klimaatfonds Den Haag.

De Raad van Toezicht is in 2017 zes keer bijeengekomen (21/2, 11/4, 27/6, 12/9, 31/10 en 19/12). In 2017 zijn de volgende belangrijke zaken vastgesteld:

- Profielschets leden en voorzitter RvT
- Rooster van toe- en aftreden
- Procuratiereglement (in werking per 1/1/10/17)
- Profiel en procedure werving lid RvT met financiële expertise ter vervanging van Akbal Mohamed die conform rooster per 1/1/18 aftreedt)

De dagelijkse leiding ligt in de handen van Heleen Weening, directeur-bestuurder.

In 2017 hebben zich verschillende personele veranderingen voorgedaan. Doordat dit jaar een

begin is gemaakt met het ontwikkelen van een flexibele schil om de compacte kern van het vaste team, konden deze veranderingen goed worden opgevangen waardoor de prestaties op niveau konden blijven.

Bij de start van het jaar koos Sandra Nap er zelf voor als zelfstandige verder te gaan en is vanuit die rol als 'associate' betrokken bij de organisatie, naar beider tevredenheid. De functie projectleider Duurzaam Ondernemen die daardoor vacant werd, is per april ingevuld door Evert Drewes. Twee collega's gingen bij de start van het vierde kwartaal met zwangerschapsverlof. Door inzet van associates en zzp'ers kon het wegvallen van Amber van der Lans worden opgevangen, per 1 november is Milou Verweij aangesteld als junior-communicatiemedewerker om Anouk Dehue te vervangen. Per december nam Rosalie Ruardy ontslag om persoonlijke redenen. Daardoor kwam het communicatieteam onder druk te staan, maar ook dat kon met inzet van associates en zzp'ers redelijk goed worden opgevangen. In oktober is Reinder Boon ingehuurd voor de voorbereiding van het initiatief Nieuwe Energie en Groen in de Buurt, een groot project dat DDH in 2018 en de jaren daaropvolgend wil gaan uitvoeren. Al met al kan worden gesteld dat het werken met een kleine vaste kern en een flexibele kern begint te werken, het stelt de organisatie in staat om mee te bewegen met veranderingen gedurende het jaar.

In 2017 bestond de vaste bezetting uit 10 mensen: 6 projectleiders (Bewoners (Tom Golder), Ondernemers (Evert Drewes), Groen, natuur en water (Edwin Cornelissen), Energie en klimaat (Lennart van de Linde), Grondstoffen en Bewust Consumeren (Amber van der Lans) en Co-creatie (Charlotte Bos, tevens senior communicatiemedewerker), 2 communicatiemedewerkers (Anouk Dehue / haar vervangster Milou Verweij en Rosalie Ruardy), een office manager (Yvonne Bledoeg) en directeur (Heleen Weening). In totaal bedroeg de bezetting in 2017 9,06 fte. De flexibele schil bestond uit 10 zzp'ers/associates. Daarnaast waren 5 vrijwilligers actief voor DDH.

1.3 Toelichting resultaat 2017

Het jaar 2017 hebben we afgesloten met een positief resultaat van € 9388, circa € 2000 hoger dan begroot. Het positieve resultaat is gerealiseerd uit opdrachten. Dat ligt in de lijn van onze ambitie om onze financiële zelfstandigheid te vergroten en naast de basissubsidie van de gemeente inkomsten uit opdrachten te verwerven. Het positieve resultaat zal worden toegevoegd aan de overige reserve ten behoeve van het weerstandsvermogen, wat wij van belang vinden voor de continuïteit van onze organisatie.

1. Praktische uitwerking van onze doelstellingen in 2017

1.1 Projecten

In het Jaarplan 2017 zijn drie hoofddoelstellingen benoemd die tezamen de leidraad waren voor alle projecten en activiteiten van DDH. Per hoofddoelstelling is onderstaand een aantal hoogtepunten uit 2017 opgenomen. Voor het volledige overzicht van onze projecten en activiteiten en hun resultaten verwijzen we graag naar het (publieks)jaarverslag).

Hoofddoelstelling 1 – De wijk in: *naar de mensen toe met aanbod/handelingsperspectief om duurzaam aan de slag te gaan op gebied van energie, groen en grondstoffen*

Haagse Krach Karavaan

De Haagse Krach Karavaan (HKK) is sinds 2014 het mobiele loket van DDH. Het is inmiddels een begrip in Den Haag bij duurzame wijkinitiatieven en evenementenorganisaties met als gevolg dat we regelmatig op uitnodiging een wijk bezoeken. Met de HKK maken we bewoners

bewust van de mogelijkheden om groen, gezond en energiezuinig te wonen en individueel en met elkaar eenvoudig aan de slag te gaan in de directe leefomgeving, huis, straat en buurt. In 2017 hebben zestien landingen plaatsgevonden, waarvan er negen onder de vlag en in opdracht van Hou van je Huis en twee in het kader van een apart project voor Den Haag Zuidwest. In totaal zijn met alle landingen door de social media-uitingen en de bezoekers en passanten tijdens de landingen meer dan 30.000 mensen bereikt. En er zijn tijdens de landingen in totaal bijna 500 korte één op één gesprekken gevoerd over eenvoudige manieren om in de woning energie en geld te besparen.

Operatie Steenbreek

Net als in 2016 heeft DDH in met ondersteuning van gemeente Den Haag invulling gegeven aan landelijke actie Operatie Steenbreek. *Tegel eruit, plant erin!* Dát is het motto van de landelijke campagne Operatie Steenbreek met als doel de verstening van de stad tegen te gaan, door tuinen, pleinen en straten groener te maken. Ook in 2017 hebben de Haagse acties van Operatie Steenbreek veel media-aandacht gegenereerd. Zowel lokaal, als landelijk. Op de Dag van de Duurzaamheid, 10 oktober 2017, is samen met Haagse bewoners en ondernemers de Herenstraat, Herengracht, Fluwelen Burgwal en Korte Koediefstraat allemaal voorzien van geveltuintjes. Met alle acties bij elkaar zijn in 2017 zo'n 22.000 tegels omgeruild voor gratis planten. En er hebben bij benadering maar liefst 1.000 huishoudens meegedaan.

Hoofddoelstelling 2 – Campagne, participatie en co-creatie: Haagse Krach zichtbaar maken en verder mobiliseren en laten doorwerken

Haagse Krach Plekken

Een Haagse Krach Plek hebben we gedefinieerd als een fysieke locatie waar energieke bewoners en ondernemers met elkaar aan de slag zijn om dat stukje van Den Haag mooier, schoner en duurzamer te maken. Daarvan zijn er steeds meer. Met het project Haagse Krach Plekken hebben we een aantal van zulke mooie initiatieven zichtbaar(der) gemaakt, met elkaar verbonden en geholpen meer impact te hebben.

Een voorbeeld van zo'n Haagse Krach Plek is Park De Verademing in het Energiekwartier. Rondom het park wonen veel actieve bewoners die zich bezighouden met het groen, welzijn en het verduurzamen van de buurt. Vanuit het project is onder andere een zogenaamde Haagse Krach wandeling langs initiatieven uit de buurt georganiseerd. Een van de nieuwe verbindingen die daaruit is ontstaan is dat een groep bewoners de handen ineen heeft geslagen om hun straat te vergroenen en autoluw te maken.

Rondom elke Haagse Krach Plek zijn bewoners en ondernemers aan de hand van interviews prominent in beeld gebracht. Deze interviews hebben stads breed aandacht gekregen via de lokale online en offline media zoals De Posthoorn, AD/Haagse Courant, Omroep West en Den Haag FM.

Haags Warmte Initiatief en het Haags Warmte Manifest

Bewoners, Duurzaam Den Haag en de gemeente zetten zich samen met andere partijen zoals energieleveranciers en netbeheerders in, om warmteprojecten uit de stad te versnellen en te realiseren. Duurzaam Den Haag ondersteunt de bewonersinitiatieven bij het ontwikkelen van een voorbeeldproject in hun wijk en het organiseren van warmte-dialogen met hun medewijkbewoners en andere belanghebbenden, zoals Stedin (als netbeheerder), Eneco (als warmteleverancier), woningcorporaties en gemeente.

Op 18 december werd het Haags Warmte Manifest overhandigd aan wethouder Joris Wijsmuller. Dit manifest, geschreven en getekend door 14 bewonersinitiatieven, is een samenvatting van bewonerswensen en een stem van onderop.

De Haagse Energiebeurs

Op zondag 26 november organiseerden we de zesde editie van de Haagse Energiebeurs. De opzet van 2017 was die van een pop-up store voor een duurzame leefstijl en een etalage van geslaagde lokale initiatieven. Alles gericht om bezoekers te inspireren én te verleiden direct zelf aan de slag te gaan. Centrale thema's waren energie besparen & opwekken, wonen,

stadstuinieren, eten en drinken en vervoer. Duizenden bezoekers zijn op het evenement afgekomen, maar liefst 58 duurzame ondernemers, organisaties en bewonersinitiatieven hebben zich aan de stad gepresenteerd, waarvan een groot aantal nieuwe organisaties ten opzichte van de editie van 2016.

Hoofddoelstelling 3 – Toekomstbestendig ondernemen: creëren van lokale groene waarde, business, circulaire stromen en werkgelegenheid

Toekomstbestendig Ondernemen

Toekomstbestendig Ondernemen leeft. Het blijkt een onderwerp dat bij ondernemers in Den Haag in toenemende mate een rol speelt bij het uitvoeren van hun bedrijfsactiviteiten. In 2017 hebben we circulaire pilots opgezet met diverse organisaties. Zo zijn met initiatiefnemers uit het gebied Binckhorst en het Haagse Makers de mogelijkheden verkend voor een circulaire grondstoffenbibliotheek gekoppeld aan een stadswerkplaats. Met Bureau Binnenstad is in het kader van planontwikkeling collectieve aanpak van afval een verbinding tot stand gebracht met organisaties in afval- en grondstoffenmanagement om richting uitvoeringsfase te bewegen. Op uitvoerend niveau is samengewerkt met 'Made in Moerwijk' waaraan incourant drukwerk is geleverd voor hergebruik van dit materiaal voor het maken van notatieblokken. Hierdoor is afval vermeden en is er een nieuwe bestemming gevonden voor het oude drukwerk.

Daarnaast is gewerkt aan het bouwen van een community rond Toekomstbestendig Ondernemen door samen te werken met MKB Den Haag en de Haagse Hogeschool rond een inkoop Symposium.

2.2 Klimaatfonds Haaglanden

De werkzaamheden voor het Klimaatfonds Haaglanden zijn in 2017 tegen vergoeding uitgevoerd door medewerk(st)ers van Duurzaam Den Haag en associates. Het Klimaatfonds heeft een bijdrage geleverd aan de klimaatneutrale ambities van o.a. de gemeente Den Haag andere compensatiepartners en heeft 19 projecten ondersteund van zorginstellingen, scholen, sportverenigingen en wijkinitiatieven. Het Klimaatfonds heeft een apart jaarverslag.

2.3 Versterken organisatie

Naast de projecten hebben we in 2017 ingezet op het verder versterken van onze organisatie.

Initiatief Nieuwe Energie en Groen in de Buurt

Vanaf de zomer hebben we gewerkt aan Nieuwe Energie & Groen in de Buurt. Een initiatief om in drie Haagse buurten (Molenwijk/Noordpolderbuurt in Laak, Moerwijk-Oost en Koningsplein en omgeving) samen met de mensen uit de buurt het voortouw te nemen in de energietransitie.

Met als beoogd resultaat in 2028:

- 10.000 CO₂-positieve woningen (en utiliteitsgebouwen) in deze buurten,
- drie klimaatadaptieve buurten (voldoende koel en groen),
- waarden die bewoners en ondernemers in de buurten zelf van belang vinden gecreëerd (zoals werk en inkomen in relatie met de energietransitie),
- gedeeld eigenaarschap georganiseerd (organisatie en wat wordt gerealiseerd in de buurten is voor en van bewoners en ondernemers in de buurt).

Resultaat van de activiteiten ten aanzien van Nieuwe Energie & Groen in de Buurt 2017:

- Het initiatief is uitgewerkt voor de periode 2018-2028.
- Project is op verzoek van de gemeente ingediend bij de Metropoolregio Den Haag Rotterdam om onderdeel te zijn van de Roadmap Next Economy en het traject rond het regionaal investeringsplatform voor het verwerven van middelen uit Europa.
- Eerste contouren van de businesscase zijn uitgewerkt, met technische ondersteuning van Fakton, in 2018 maken we die volledig.

- Netwerk van belangrijke stakeholders uit de stad gevormd na expertmeeting om hun input te krijgen en hen te betrekken bij de ontwikkeling van de business case.
- In opdracht van de gemeente de kwartiermakerfase Nieuwe Energie & Groen in de Buurt die vanaf 2018 start voorbereid, wat heeft geleid tot
 - Definitieve selectie drie buurten
 - Informatievoorziening met partners/stakeholders ingericht
 - Scherp geformuleerd vraagstuk met partners
 - Organisatiestructuur ontworpen die proces ondersteunt en voortgang waarborgt
 - Ontwerp voor de buurtteams gemaakt
- Samenwerking met de gemeente en andere partners gevormd rond het Haagse energieakkoord en het Haagse Energienetwerk.

In het jaarplan 2017 stond als voornemen de DDH-strategie 2017-2020 te ontwikkelen, dat hebben we niet in die vorm gedaan. We hebben prioriteit gegeven aan het ontwikkelen van Nieuwe Energie & Groen in de Buurt, dat een strategie op zichzelf is. Op deze basis zullen we in 2018 de meerjarenplanning/strategie voor DDH gaan vormgeven.

Stakeholderdialoog

Dit jaar zouden we een permanente stakeholderdialoog organiseren. We hebben met de RvT verschillende voorstellen voor het instellen van een Raad van Inspiratie besproken, maar daarin steeds niet de goede vorm gevonden. We hebben geconstateerd dat een stakeholderdialoog met een permanent en geïnstitutionaliseerd karakter (in de vorm van een Raad van Advies of Inspiratie) niet goed past bij de behoefte van DDH, noch bij die van de stakeholders zelf. Dat laat onverlet dat we voor veel van onze projecten en initiatieven stakeholderbijeenkomsten hebben georganiseerd. Bijvoorbeeld voor het project Duurzaamheidsmonitor Den Haag, voor de ontwikkeling van de business case Nieuwe Energie & Groen in de Buurt en voor de ontwikkeling van een digitaal platform voor het activeren en zichtbaar maken van de duurzame initiatieven van Haagse bewoners en ondernemers met Nudge Local. In 2018 gaan we door met de stakeholdersdialoog in het kader van Nieuwe Energie & Groen in de Buurt en zullen we met stakeholders de meerjarenplanning/strategie voor DDH gaan ontwikkelen.

Flexibele schil om kleine kernformatie

Afgelopen jaar hebben we meer werk kunnen verzetten met gelijkblijvende vaste formatie. Dat kon door inzet van associates en zzp'ers. Conform voornemen hebben we nu een kleine schil van zo'n 10 associates/zzp'ers om ons heen verzameld die bij extra werk kunnen bijspringen. Op deze manier is de organisatie flexibel in staat mee te ademen met veranderende omgeving en meer en minder (afgelopen jaar vooral meer) werk. Hiermee ontwikkelt DDH zich ook gaandeweg tot netwerkorganisatie waarbij DDH met partners (organisaties en zelfstandige ondernemers) werk verzet om Den Haag duurzamer te maken en de beweging van mensen die duurzaam aan de slag gaan te versterken.

Onafhankelijke positie

Opgave voor 2017 was om de onafhankelijke positie van DDH verder te versterken. Dat wilden we doen door de statuten te wijzigen in combinatie met het verwerven van het CBF-keurmerk. Gaande het jaar zijn we tot de conclusie gekomen dat het verwerven van het CBF-keurmerk gezien de huidige rol en voorziene ontwikkeling van DDH – waarbij DDH al dan niet in opdracht projecten uitvoert – weinig tot geen meerwaarde heeft. Gezien de kosten die verwerving van het keurmerk bovendien met zich meebrengt hebben we besloten daarvan af te zien. De statutenwijziging die noodzakelijk is om de feitelijke situatie in overeenstemming te brengen met de statuten zal in 2018 plaatsvinden.

De onafhankelijke positie van de stichting versterken we door het deel basissubsidie ten opzichte van de totale inkomsten steeds verder te verkleinen. Dat lukt goed, blijkend uit de toename van projectsubsidies en -bijdragen. De extra opdrachten/bijdragen kwamen van SOFTS/het Klimaatfonds, Rabobank en Fonds1818, maar overwegend vanuit (verschillende diensten en stadsdelen van) de gemeente. Daarom is het met het oog op het versterken van onze onafhankelijkheid van belang verder te gaan met de diversificatie van onze

financieringsbronnen. Dat doen we door verder te gaan met het vinden van nieuwe opdrachtgevers en partners om gezamenlijk projecten en business cases te ontwikkelen en daarvoor financiering te organiseren.

Verdere professionalisering

Focus, massa en inzicht in en sturen op impact

In 2017 hebben we ons gericht op drie thema's om meer focus in ons werk aan te brengen – energie (besparen en schone energie, met name warmte), groen (voor verkoeling en waterberging in de stad) en grondstoffen (circulaire economie en huishoudelijk afval). Dat maakte dat we meer projecten en activiteiten met elkaar konden verbinden en werk met werk konden maken.

Daarnaast hebben we ons gericht op het bereiken van de voorlopers of 'early majority' om meer impact te hebben. Dat bleek makkelijker gezegd dan gedaan. Door een training doelgroepactivatie en gedragsverandering met het hele team bleek ons hoezeer onze activiteiten zich op de koplopers richten. Daar hebben we ook geleerd hoe we onze projecten – zoals de Haagse Krach Karavaan – met succes meer kunnen inzetten voor het bereiken van de voorlopers. We zijn gestart met een maandelijks impactoverleg en het vanuit impact en doelgroepen (door)ontwikkelen van (nieuwe) projecten en de business case Nieuwe Energie & Groen in de Buurt. Daarmee gaan we door in 2018.

Ook gaan we door met het concreet maken van de impact van onze activiteiten en van de initiatieven die we aanwakkeren in termen van Haagse Krach (gemobiliseerde aantallen mensen), CO₂-reductie, vergroening/ontstening en toename van circulaire stromen of vermindering van restafval. Daar hebben we met de Duurzaamheidsmonitor Den Haag een basis voor gelegd.

3 Vooruitblik 2018

In 2018 gaan we gericht verder met het aanwakkeren van de Haagse Krach beweging van mensen die Den Haag duurzamer willen maken. In 2018 doen we dat met meer focus op energie (besparing/schone energie) en groen (tbv waterberging en koeling) en gericht op de koplopers en de voorlopers (de 'early majority').

We gaan door met onze succesvolle projecten: Operatie Steenbreek, Haagse Krach Karavaan, de maandelijkse ontmoetingen in de wijk, de ondersteuning van de werkgroep Duurzame Haagse Warmte. De knipkaart voor bewonersinitiatieven breiden we uit met de knipkaart ondernemersinitiatieven.

We voegen Nieuwe Energie & Groen in de Buurt toe als vlaggenschip van de organisatie, omdat we met bewoners het voortouw willen nemen in de uitvoering van de energietransitie in Haagse buurten.

Daarmee bestaat ons werk in 2018 uit drie pijlers/doelstellingen:

- 1) Er zijn voor iedereen die in Den Haag duurzaam aan de slag wil, of is, en een vraag heeft, verbinding zoekt en/of zichzelf wil presenteren
- 2) Impactvolle initiatieven op de thema's energie en groen ondersteunen
- 3) Transitie op de thema's groen en energie uitvoeren in 3 Haagse buurten

Daarnaast hebben we voor de periode 2018-2021 twee basisactiviteiten gedefinieerd:

- Communities & Netwerken waardoor de duurzame community in Den Haag zich effectief kan organiseren
- Doelgroepactivatie waardoor bewoners en ondernemers effectief in beweging komen om duurzaam aan de slag te gaan

Beiden vormen de kern van onze organisatie en zijn essentieel voor het succesvol kunnen uitvoeren van onze missie. Daarom is besloten in beide activiteiten over een langere periode tijd, geld en energie te steken om die activiteiten aan te scherpen en te ontplooien. Nadrukkelijk investeren we ook in onze eigen 'capabilities' op deze punten en delen de opgedane kennis en vaardigheden met mensen in de stad die met duurzaamheid bezig zijn. Op die manier staan

deze basisactiviteiten ten dienste van de gehele organisatie voor het gehele pallet aan projecten – en ten dienste van de beweging van mensen die duurzaam aan de slag zijn of willen gaan om onze stad nog duurzamer te maken.

4 Samengevatte begroting 2018

De begroting voor het boekjaar 2018, zoals vastgesteld door de Raad van Toezicht in haar vergadering van 19 december 2017, ziet er in hoofdlijnen als volgt uit:

BATEN (in €)	
Basisbijdrage Gemeente Den Haag	480.000
Nationale Postcode Loterij	46.500
Projectsubsidies en bijdragen	825.815
Overige baten	450.497
Totaal baten	1.802.812
LASTEN (in €)	
Personeelskosten, vast	685.500
Personeelskosten, variabel	158.000
Huisvestingskosten	44.500
Organisatiekosten	86.100
Afschrijvingen	600
Kosten activiteiten	819.965
Financieringsresultaat	500
Totaal lasten	1.795.165
RESULTAAT	7.647

2 ALGEMENE TOELICHTING

2.1 Inschrijving Kamer van Koophandel

De Stichting is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel Haaglanden te Den Haag onder nummer 57705046.

2.2 Statutaire vestigingsplaats

De stichting is statutair gevestigd te 's-Gravenhage

2.3 Begrotingsvergelijking

Een vergelijking tussen de realisatie 2017 en de begroting over 2017 geeft het volgende beeld. (bedragen afgerond op veelvouden van € 1.000).

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Verskil ten opzichte van de begroting	
			Voordelig €	Nadelig €
Subsidiebatén	814	953		139
Bijdragen	229	227	2	
Overige baten	-	-		
	<u>1.043</u>	<u>1.180</u>		
Overige lasten				
Personeelskosten	632	661	29	
Huisvestingskosten	43	45	2	
Organisatiekosten	78	91	13	
Afschrijvingen	1	-		1
Activiteitenkosten	279	376	97	
	<u>1.034</u>	<u>1.173</u>	<u>142</u>	<u>140</u>
Financieringsresultaat	(0)	-	(0)	
			(140)	
Bedrijfsresultaat	<u>9</u>	<u>7</u>	<u>2</u>	

Toelichting

Algemeen

Het boekjaar is conform begroting positief afgesloten en daarmee bewijst de organisatie een stabiele financiële huishouding te kunnen bewerkstelligen.

Het niveau van de baten valt weliswaar lager uit dan begroot maar er zijn ook minder kosten gemaakt mede dankzij de ingebouwde flexibiliteit waardoor dit op het resultaat geen negatieve invloed heeft.

Het sturen op projectmatig werken is in 2017 verder verbeterd maar de structuur en werkprocessen zijn nog niet optimaal ingericht. Hier zal in 2018 verder aan gewerkt worden om dit nog beter in de dagelijkse werkzaamheden van de projectleiders te incorporeren zodat nog beter en eerder in een traject inzicht ontstaat in de ontwikkeling van de projecten en bijsturing mogelijk is. In de hiervoor opgenomen vergelijking zijn nog een aantal substantiële verschuivingen zichtbaar. Deze worden onderstaand nader toegelicht.

Opbrengsten

Zoals zichtbaar in de vergelijking vallen de opbrengsten lager uit dan begroot. Enerzijds heeft dit te maken met het niet benutten van het materiele budget bij diverse onderdelen uit de projecten waarvoor subsidie is ontvangen. Anderzijds is dit het gevolg van ontwikkelingen die in de loop van het jaar duidelijk werden en besproken zijn met de programmamanagers bij de gemeente Den Haag. Zo is het project 'Afval challenge vervolg' in de loop van het jaar doorgeschoven naar 2018 waardoor een bedrag van ruim € 77.000 niet is besteed. Bij een aantal andere projecten is gebleken dat met beperktere middelen toch de gewenste doelen konden worden behaald waardoor het materiele budget als vooruit ontvangen middelen ter beschikking staat voor een alternatieve besteding. Daarover treden wij in overleg met de gemeente.

Overige lasten

Het totaal van de overige lasten ligt lager dan de begroting voor het boekjaar 2017 maar doordat ook de baten lager uitvallen is het effect op het totale resultaat beperkt.

De belangrijkste afwijkingen kunnen als volgt worden toegelicht.

Personeelskosten

In de begroting was nog gerekend met een senior medewerker projecten maar deze heeft eind 2016 aangegeven te vertrekken per 1 januari 2017. De vervanging hiervan is pas per 1 april gerealiseerd en daarbij is ook een ander salarisoniveau ingezet waardoor uiteindelijk de bruto loonkosten lager uitvallen dan begroot. Dit heeft dan tevens effect op de sociale premies. Verder geldt dat bij de begroting van de pensioenpremie nog is uitgegaan van een maximale regeling omdat ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet definitief bekend was hoe de invulling van de aangepaste regeling er uit zou komen te zien. Uiteindelijk is gekozen voor een iets lager niveau binnen de fiscale grenzen waarmee toch een optimale regeling voor het personeel is gerealiseerd.

Ook zijn nog wat verschuivingen zichtbaar. Zo zijn de verzuimuitkeringen niet begroot, die o.a. voor twee medewerkers vanwege zwangerschap zijn ontvangen, maar hierdoor is ook extra inhuur van personeel nodig geweest waar dan ook een stijging ten opzichte van de begroting zichtbaar is. Die inhuur bleek overigens ook nodig voor een gedeeltelijke opvang van het vertrek van de senior medewerker projecten.

Organisatiekosten

De organisatiekosten vallen lager uit dan begroot en dat is bij bijna alle onderdelen zichtbaar. Zo zijn er minder kosten gemaakt voor drukwerk en kopieerkosten, zijn ook de automatiseringskosten lager uitgevallen en dat zelfde geldt ook voor de advieskosten.

Voor de laatste component was in de begroting nog voorzien in kosten voor aanmelding bij CBF alsook voor de daarmee verbonden noodzakelijke aanpassing van de statuten. Omdat na interne heroverweging voorlopig wordt afgezien van een aanvraag voor het CBF keurmerk is ook geen aanpassing van de statuten nodig en zijn hier dan ook geen kosten voor gemaakt.

Activiteitenkosten

Zoals bij algemeen al aangehaald zijn er met name minder kosten dan begroot gemaakt omdat een aantal trajecten niet is doorgegaan of tegen lagere kosten is uitgevoerd.

2.4 Subsidieregeling

A Richtlijnen

De Stichting wordt o.a. gesubsidieerd door de Gemeente Den Haag, op basis van de Algemene Subsidieverordening Den Haag (ASV). Daarnaast ontvangt de stichting ook bijdragen van Fonds 1818 te Den Haag en de Nationale Postcodeloterij.

B Financiering

Voor het boekjaar 2017 heeft de Stichting van de gemeente de navolgende subsidietoezeggingen ontvangen

<u>Omschrijving</u>	<u>Datum</u>	<u>Kenmerk</u>	<u>Periode</u>
Gemeente Den Haag, basissubsidie	8-2-2017	ABBA/VL/7669	€ 480.000
Gemeente Den Haag, projectsubsidies	18-7-2017	ABBA/VL/7670	€ 544.745

C Subsidie vaststellingen

De door de Gemeente Den Haag verleende subsidies zijn tot en met het boekjaar 2016 definitief vastgesteld.

2.5 Kasstromenoverzicht

Het saldo van de geldmiddelen is in 2017 met €143.000 toegenomen van € 125.000 ultimo 2016 tot € 268.000 ultimo 2017. Deze toename wordt in het onderstaande kasstromenoverzicht nader toegelicht.

(Bedragen afgerond op € 1.000)

	<u>2017</u>		<u>2016</u>	
	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>
Geldmiddelen per 1 januari		125		15
Operationele kasstromen				
Eigen vermogen	-		90	
Netto werkkapitaal *	134		20	
Resultaat	<u>9</u>		<u>2</u>	
		143		112
Investeringskasstromen				
Materiële vaste activa	<u>-</u>		<u>(2)</u>	
		-		(2)
Geldmiddelen per 31 december		<u><u>268</u></u>		<u><u>125</u></u>

* Mutatie netto werkkapitaal	<u>€</u>	<u>€</u>
Kortlopende vorderingen per 31 december 2017		283
Kortlopende vorderingen per 1 januari 2017		<u>132</u>
		(151)
Kortlopende schulden per 31 december 2017	455	
Kortlopende schulden per 1 januari 2017	<u>170</u>	
		<u>285</u>
		<u>134</u>

3 Bestemming resultaat

Het saldo over het boekjaar is als volgt verdeeld:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
Toevoeging aan de overige reserve	<u>9.388</u>	<u>1.802</u>

Jaarrekening

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017

(na resultaatbestemming)

A C T I V A

	2017		2016	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa		1.212		1.810
VLOTTENDE ACTIVA				
Kortlopende vorderingen	282.962		131.711	
Geldmiddelen	<u>268.943</u>		<u>125.303</u>	
		551.905		257.014
		<u>553.117</u>		<u>258.824</u>

P A S S I V A

	2017		2016	
	€	€	€	€
Eigen Vermogen				
Overige Reserve	87.950		68.627	
Bestemmingsreserve	<u>10.034</u>		<u>19.969</u>	
		97.984		88.596
Kortlopende schulden				
Crediteuren	10.480		8.784	
Loonverplichtingen	60.400		53.821	
Vooruit ontvangen bedragen	311.305		42.702	
Overige schulden	<u>72.948</u>		<u>64.921</u>	
		455.133		170.228
		<u>553.117</u>		<u>258.824</u>

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2017

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Subsidiebaten	813.636	953.000	684.956
Bijdragen	228.843	227.090	316.700
Overige baten	100	- -	100
	<u>1.042.579</u>	<u>1.180.090</u>	<u>1.001.756</u>
Totaal baten	1.042.579	1.180.090	1.001.756
Overige lasten			
Personeelskosten	631.743	661.000	612.567
Huisvestingskosten	42.807	44.800	42.460
Organisatiekosten	78.251	91.150	100.593
Afschrijvingen	598	- -	773
Activiteitenkosten	279.389	375.850	242.789
Totaal overige lasten	1.032.788	1.172.800	999.182
Bedrijfsresultaat	9.791	7.290	2.574
Financieringsresultaat	(403)	(500)	(772)
Resultaat	9.388	6.790	1.802
<u>Het resultaat is als volgt verdeeld</u>			
Mutatie overige reserve	<u>9.388</u>	<u>6.790</u>	<u>1.802</u>

3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

3.1 Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 voor organisaties zonder winststreven.

3.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

Algemeen

De waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa vindt plaats tegen de aanschaffingswaarde verminderd met lineaire afschrijvingen.

Op materiële vaste activa welke in de loop van het boekjaar zijn aangeschaft wordt de afschrijving naar tijdsgelang berekend.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Loonverplichtingen

Op de balans zijn onder de kortlopende schulden de verplichtingen c.q. vorderingen voortvloeiende uit de salarisbetaling aan de medewerkers en de daarmee verband houdende afdrachten gesaldeerd opgenomen, ongeacht of het eindsaldo hiervan positief, danwel negatief is.

3.3 Waarderingsgrondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de activiteiten zijn verricht c.q. de prestaties zijn geleverd. Kosten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Baten

Onder baten wordt verstaan de bedragen voor de in het verslagjaar geleverde goederen of diensten na aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen, alsmede de baten uit hoofde van giften, subsidies, sponsorbijdragen en overige ontvangsten.

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen, boekwinsten echter alleen voor zover de boekwinsten niet in mindering zijn gebracht op vervangende investeringen.

Pensioenregeling

De voor het personeel geldende pensioenregelingen worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De verschuldigde premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Indien er naast de verplichting voor periodieke pensioenpremies, een verplichting bestaat voor per balansdatum opgebouwde pensioenrechten (backserviceverplichtingen), wordt de verplichting in de balans opgenomen tegen de contante waarde.

Per balansdatum waren er geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Financieringsresultaat

In het financieringsresultaat zijn opgenomen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en kosten van uitgeven en ontvangen leningen en tegoeden.

4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Inventaris	--	--
Apparatuur en kantoormachines	1.212	1.810
	<u>1.212</u>	<u>1.810</u>

Het verloop van de post materiële vaste activa in het boekjaar is als volgt:

	Inventaris	Apparatuur en kantoor mach.
Aanschafwaarde per 1 januari 2017	11.807	2.989
Investerings	-	-
Aanschafwaarde per 31 december 2017	11.807	2.989
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2017	(11.807)	(1.179)
Afschrijvingen	-	(598)
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2017	(11.807)	(1.777)
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>-</u>	<u>1.212</u>
afschrijvingspercentages	20%	20%

VLOTTENDE ACTIVA

Kortlopende vorderingen

DEBITEUREN

Saldo debiteuren per 31 december	<u>59.247</u>	<u>13.216</u>
----------------------------------	---------------	---------------

OVERIGE VORDERINGEN

Interest	2	48
Nog te ontvangen subsidie	141.024	55.500
Afrekening verzekeringen	-	9.686
Afwikkeling Haags Milieucentrum	1.824	4.661
Verzuimuitkeringen	19.973	--
Afrekening inzet Klimaatfonds	7.763	7.837
Nog te ontvangen projectbijdragen	40.051	24.060
Overige vorderingen	340	817
	<u>210.977</u>	<u>102.609</u>

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
VOORUITBETAALDE POSTEN		
Verzekeringen	681	2.531
Huisvestingskosten	11.164	11.494
Abonnementen en vakliteratuur	263	491
Overige vooruitbetaalde posten	630	1.370
	<u>12.738</u>	<u>15.886</u>
Totaal kortlopende vorderingen	<u>282.962</u>	<u>131.711</u>

Geldmiddelen

Rabobank, rekening-courant	257.159	120.807
Rabobank, spaarrekening	11.784	4.496
	<u>268.943</u>	<u>125.303</u>

De ultimo 2017 aanwezige geldmiddelen bestaan deels uit vooruit ontvangen subsidiegelden.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
P A S S I V A		
EIGEN VERMOGEN		
Overige reserve		
Saldo per 1 januari	68.627	(3.121)
donatie Stichting HMC	--	52.372
overheveling van bestemmingsreserve	9.935	17.574
resultaatbestemming	9.388	1.802
Stand per 31 december	<u>87.950</u>	<u>68.627</u>
Bestemmingsreserve		
<i>Personeel</i>		
Stand per 1 januari	19.969	-
donatie van Stichting HMC	-	37.543
overheveling naar Overige Reserve	(9.935)	(17.574)
Stand per 31 december	<u>10.034</u>	<u>19.969</u>
Medio 2016 heeft het bestuur van Stichting HMC het besluit genomen de stichting op te heffen en het resterende vermogen te doneren aan Duurzaam Den Haag. Een deel van het vermogen is echter bestemd voor het personeel. Het bestuur heeft namelijk bedongen dat de medewerkers van HMC per 1-1-2016 op een vergelijkbaar niveau worden ingeschaald als de DDH medewerkers. Ter compensatie van de extra kosten heeft HMC een bedrag vastgelegd voor een overgangperiode van 3 jaar. Dit wordt in een bestemmingsreserve gestort en moet of worden benut ter afdekking van extra kosten of kan, als er geen negatief resultaat ontstaat door de extra kosten, vrijvallen ten gunste van de overige reserve.		
Totaal Eigen Vermogen	<u>97.984</u>	<u>88.596</u>

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
KORTLOPENDE SCHULDEN		
CREDITEUREN	<u>10.480</u>	<u>8.784</u>
LOONVERPLICHTINGEN		
Loonheffingen	18.139	18.904
Pensioenpremies	2.663	3.574
Vakantiegeld	21.610	18.345
Vakantiedagen	16.205	12.126
Overige loonverplichtingen	<u>1.783</u>	<u>872</u>
	<u>60.400</u>	<u>53.821</u>
VOORUITONTVANGEN BEDRAGEN		
Subsidies	220.109	35.802
Bijdragen	46.881	1.500
Overige bedragen	<u>44.315</u>	<u>5.400</u>
	<u>311.305</u>	<u>42.702</u>
OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN		
Af te dragen omzetbelasting	10.050	25.068
Administratie- en accountantskosten	9.050	8.700
Advieskosten	1.835	6.206
Kosten website	--	--
Projectkosten	49.125	21.062
Verzekeringspremies	1.017	1.389
Overige kortlopende schulden	<u>1.871</u>	<u>2.496</u>
	<u>72.948</u>	<u>64.921</u>
Totaal kortlopende schulden	<u>455.133</u>	<u>170.228</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Door de stichting zijn verplichtingen aangegaan zonder dat deze blijken uit de balansopstelling.

Deze verplichtingen zijn:

- Een huurcontract voor het pand aan de Riviervismarkt 5 te Den Haag. Tegen een verplichting per jaar van € 41.900. Het huurcontract loopt sinds 31 december 2014 voor onbepaalde tijd en is ieder moment opzegbaar met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

**5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER
HET BOEKJAAR 2017**

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
<i>Subsidiebaten</i>			
Gemeente Den Haag, basisbijdrage	480.000	480.000	480.000
Gemeente Den Haag, projectbijdragen	544.745	473.000	174.250
Gemeente Den Haag, doorgeschoven	(211.109)	- -	30.706
	<u>813.636</u>	<u>953.000</u>	<u>684.956</u>
<i>Bijdragen</i>			
Nationale Postcode Loterij	28.037	46.800	46.800
Fonds 1818	45.455	59.000	16.231
Klimaatfonds, ondersteuning uitvoering	24.000	- -	48.000
Overige bijdragen	131.351	121.290	205.669
	<u>228.843</u>	<u>227.090</u>	<u>316.700</u>
<i>Overige baten</i>			
Overige	100	-	100
	<u>100</u>	<u>-</u>	<u>100</u>
TOTAAL BATEN	<u><u>1.042.579</u></u>	<u><u>1.180.090</u></u>	<u><u>1.001.756</u></u>

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
Personeelskosten			
<i><u>Salariskosten</u></i>			
Bruto salarissen	442.523	460.500	479.437
Sociale lasten	74.732	81.000	81.690
Pensioenen	41.628	55.000	17.386
Overuren, vakantiedagen/rechten	4.079	- -	1.354
Ontvangen ziekengeld	(21.306)	- -	(14.176)
	<u>541.656</u>	<u>596.500</u>	<u>565.691</u>
<i><u>Overige personeelskosten</u></i>			
Personeelsverzekeringen	12.725	19.000	11.382
Opleidingskosten	17.751	20.000	8.044
Reiskosten woon-werk	-	-	373
Inhuur personeel	50.355	15.500	16.720
Kosten vrijwilligers	2.813	2.500	2.352
Kantinekosten	4.135	3.000	3.360
Overige personeelskosten	2.308	4.500	4.645
	<u>90.087</u>	<u>64.500</u>	<u>46.876</u>
Totaal personeelskosten	<u><u>631.743</u></u>	<u><u>661.000</u></u>	<u><u>612.567</u></u>

Het aantal FTE in het verslagjaar bedroeg 9,06 FTE (2016 9,4FTE)

Huisvestingskosten

Huur- en servicekosten	42.489	44.300	41.905
Overige huisvestingskosten	318	500	555
	<u>42.807</u>	<u>44.800</u>	<u>42.460</u>

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
Organisatiekosten			
<i><u>Bureau kosten</u></i>			
Telefoon	5.973	6.600	7.092
Porti en vrachtkosten	134	500	611
Kantoorbenodigdheden	632	2.000	1.631
Drukwerk en kopieerkosten	1.656	3.100	2.736
Contributies, abonnem/vakliteratuur	1.375	2.000	1.902
Representatie	240	500	739
Overige bureaunkosten	404	500	671
	<u>10.414</u>	<u>15.200</u>	<u>15.382</u>
<i><u>Algemene kosten</u></i>			
Verzekeringen	1.989	2.500	2.518
Automatiseringskosten	14.317	16.400	13.133
Overige algemene kosten	969	500	200
	<u>17.275</u>	<u>19.400</u>	<u>15.851</u>
<i><u>Reis en verblijfkosten</u></i>			
Overige reis- en verblijfkosten	-	500	154
	<u>-</u>	<u>500</u>	<u>154</u>
<i><u>Administratie en advieskosten</u></i>			
Administratiekosten	19.294	19.500	37.773
Kosten salarisadministratie	1.604	1.400	1.616
Accountantskosten	4.350	4.000	4.488
Advieskosten	4.720	9.000	10.151
	<u>29.968</u>	<u>33.900</u>	<u>54.028</u>
<i><u>Bestuur en commissiekosten</u></i>			
Vergaderkosten	- -	250	- -
Overige bestuur en commissiekosten	324	500	423
	<u>324</u>	<u>750</u>	<u>423</u>

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
<i><u>Marketing en communicatie</u></i>			
Kosten webbeheer, social media etc	20.270	21.400	14.590
Overige communicatiekosten	-	-	165
	<u>20.270</u>	<u>21.400</u>	<u>14.755</u>
Totaal organisatiekosten	<u>78.251</u>	<u>91.150</u>	<u>100.593</u>
Afschrijvingen			
Afschrijving inventaris	- -	- -	175
Afschrijving apparatuur en kantoor mach.	598	- -	598
	<u>598</u>	<u>- -</u>	<u>773</u>
Activiteitenkosten			
Kosten werk derden	-	- -	126.169
Communicatie kosten	11.459	375.850	87.242
Overige projectkosten	267.930	- -	29.378
	<u>279.389</u>	<u>375.850</u>	<u>242.789</u>
TOTAAL LASTEN	1.032.788	1.172.800	999.182
Financieringsresultaat			
Bankkosten	(405)	(500)	(257)
Overige financieringsresultaten	2	- -	(515)
	<u>(403)</u>	<u>(500)</u>	<u>(772)</u>

Den Haag, 24 april 2018

.....
H.M. Weening

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2017
uitgesplitst naar activiteiten

	Totaal	Haagse Krach Karavaan	Operatie Steenbreek	Loket Bibliotheek	Den Haag Zuid-West	Knipkaart ondersteuning bewustwording	Haagse Energie beurs	Bewoners warmte initiatief	Afval challenge 2016 afrond	Afval challenge vervolg	Haagse Krach Plekken	VVE Versneller	Monitor Haagse Duurzaam heid	Duurzaam consumeren	Vier de Natuur het hele jaar	Community en Netwerk	Hou van je Huis	Toekomst bestendig ondernemen	(2015) Verduur zamen bedrijven	Overige projecten
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
B A T E N																				
Subsidiebaten																				
Gemeente Den Haag, basisbijdrage	480.000	30.000	--	127.000	--	--	50.000	--	--	--	90.000	--	50.000	--	10.000	85.000	--	38.000	--	--
Gemeente Den Haag, projectbijdragen	544.745	--	99.950	--	--	--	75.000	66.000	--	89.500	--	50.000	--	16.000	--	--	148.295	--	--	--
Gemeente Den Haag, doorgeschoven	(211.109)	(4.158)	--	(10.396)	--	--	--	--	--	(77.395)	(3.814)	(31.918)	-	(2.227)	--	(16.647)	(70.718)	(2.836)	9.000	--
Bijdragen																				
Nationale Postcode Loterij	28.037	--	--	--	--	28.037	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-
Fonds 1818	45.455	--	--	12.698	--	--	--	--	--	--	--	15.958	--	--	8.926	--	--	--	--	7.873
Klimaatfonds, ondersteuning uitvoering	24.000	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	24.000
Overige bijdragen	131.351	--	--	--	31.592	--	14.545	1.607	13.409	--	--	13.742	-	--	5.000	--	--	--	--	51.456
Overige baten	100	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	100
	<u>1.042.579</u>	<u>25.842</u>	<u>99.950</u>	<u>129.302</u>	<u>31.592</u>	<u>28.037</u>	<u>139.545</u>	<u>67.607</u>	<u>13.409</u>	<u>12.105</u>	<u>86.186</u>	<u>47.782</u>	<u>50.000</u>	<u>13.773</u>	<u>23.926</u>	<u>68.353</u>	<u>77.577</u>	<u>35.164</u>	<u>9.000</u>	<u>83.429</u>
L A S T E N																				
Personeelskosten	631.743	22.530	65.025	102.915	20.625	24.600	67.560	55.800	8.929	12.105	71.599	20.863	44.250	11.850	5.475	66.116	57.705	32.695	9.000	53.757
Huisvesting	42.807																			
Organisatiekosten	78.251																			
Afschrijvingen	598																			
Kosten activiteiten	279.389	3.312	34.925	26.387	10.967	3.437	71.985	11.807	4.480	--	14.587	26.919	5.750	1.923	18.451	2.237	19.872	2.469	--	19.881
	<u>1.032.788</u>	<u>25.842</u>	<u>99.950</u>	<u>129.302</u>	<u>31.592</u>	<u>28.037</u>	<u>139.545</u>	<u>67.607</u>	<u>13.409</u>	<u>12.105</u>	<u>86.186</u>	<u>47.782</u>	<u>50.000</u>	<u>13.773</u>	<u>23.926</u>	<u>68.353</u>	<u>77.577</u>	<u>35.164</u>	<u>9.000</u>	<u>73.638</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	9.791	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9.791

Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Duurzaam Den Haag

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Duurzaam Den Haag te Den Haag gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Duurzaam Den Haag per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de winst- en verliesrekening over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Duurzaam Den Haag zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat het bestuursverslag met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben bestuursverslag gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit ;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er

gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leiden, 30 april 2018

Was getekend,

Berveling Accountants & Adviseurs B.V.
Drs. J. Berveling RA